

L I S T E K.

Josip Stritar je praznoval — čil, zdrav in vesel — 4. decembra m. l. na Dunaju svojo šestdesetletnico. Komerz akad. društva »Slovenije« je bil — na izrečno željo Stritarjevo — sicer le prav skromen, vendar pa lep in iskren. Udeležilo se ga je tudi nekaj starejših Slovencev: profesorjev, poslancev in drugih dostojanstvenikov in tudi dam. S krasnim govorom je napil slavljencu dvorni svetnik Fr. Šuklje. Razen od domačih uredništev je dobil Stritar tudi od drugod mnogo brzozavnih čestitk. »Slov. Narod« pa je objavil v 281. in 282. številki jako simpatičen članek o Josipu Stritarju kot človeku. Govekarjev članek je ob enem nekak komentar h koncu Stritarjevih »Dunajskih pisem« (»Lj. Zv.« 1895/96) in pa dokaz, da naš slavni pisatelj in bistrovidi in tenkočutni kritik ni, niti ni bil nasprotnik modernim pojavom mladega našega pisateljskega naraščaja. To potrjuje z nova tudi slavljenceva pesem-prigodnica, zložena »Sloveniji«.

Aškerc — častni član »Triglava«. V slavnostni seji 5. decembra m. l. je imenoval »Triglav« Aškerca za svojega častnega člana. Ni namen tem vrsticam, beležiti podrobnosti pri omenjeni seji in sledečem slavnostnem komerzu, katerega so se graški Slovani v ogromnem številu udeležili, dasi bi bilo mnogo zanimivega in vzpodbudnega poročati. A odkrito povemo, da nas iskreno veseli ta novi pojav akademiške mladine — Aškerc je že dalje časa tudi častni član »Slovenije« — ker nam dokazuje, da Aškerc, »par excellence« »Zvonov« pesnik, ni le že sedaj naš ponos, ampak je tudi pesnik — prihodnosti. — Iz istih akademiških krogov se nam poroča, kako se v Srbih in Čehih za našega pesnika zanimajo, ga prevajajo na svoj jezik, in da se prireja o njem celo nemški »essay«. — Izmed mnogih h komerzu došlih telegramov omenimo samo »Slovenijine« brzozavke, čestitajoče Triglavanom na njih slavnosti kot »najboljšem odgovoru na vse napade na enega prvih slovenskih svečnikov«.

Povesti dr. Ivana Tavčarja, ki izidejo v petih ali šestih zvezkih (po 20 tiskovnih pol), je izšel — še o pravem času za božičnico — prvi zvezek. V Ljubljani. 1896. Založil pisatelj. Tiskala Ig. pl. Kleinmayr & Fedl. Bamberg Str. 354. Nevezan zvezek stane 1 gld. 20 kr., v platno vezan 1 gld. 50 kr., elegantno vezan 2 gld. 10 kr. — Obširnejšo študijo o Tavčarjevih povestih si moramo seveda prihraniti za poznejši čas, ko bode dovršena napovedana in ravnokar začeta zbirka. Prepričani pa smo, da po njih ne seže sama naša štivoželjna mladina, ki izvestno najde slastnega užitka v Tavčarjevem pripovedovanju, včasih romantičnem, včasih zopet realističnem in z bok tega toli specifičnem — ampak tudi starejši prijatelji slovenske beletristike, ki so se »z otroki Tavčarjevega duha« že prej seznanili, takoj ko so se rodili po raznih slovenskih listih. Seveda bodo sedaj ogledovali te stare znance in jih prebirali s celo drugačnim čuvstvom, nego so jih pred dvajsetimi in več leti; saj je gotovo tudi gospod pisatelj z drugimi občutki »zbral okrog sebe otroke svojega duha«, nego jih je je spočel. Naravno, doba devetindvajsetih let v življenju poedinca sploh ni — majhna, mi Slovenci smo pa v tem času še posebno hitro živeli. —

Zanimiv je »pripomenek«, zlasti pa še njega konec; ondi se označuje načelo, po katerem je radi enotnosti uravnal pravopis po Pleteršnikovem slovarju — gospod profesor Levec. Priporočali bi prav živo tak postopek vsem bodočim izdajateljem »zbranih spisov« in »poezij«. —

Vsebina prvega zvezka je ta-le: I. Ivan Slavelj. Povest. — II. Antonio Gledjevič. Zgodovinska podoba. — III. Bolna ljubezen. Noveleta v pismih. — IV. Gospa Amalija. Noveleta. — V. Mlada leta. Noveleta. — VI. Med gorami. Slike (12) iz loškega pogorja.

Slovenske večernice. Izdala in založila družba sv. Mohorja. 49. zvezek. Menda najbolj priljubljena knjiga med preprostim slovenskim narodom so »Večernice«. Tudi 49. zvezek »Večernic« se izvestno priljubi nerazvajanem kmetiškim čitateljem, saj je poln zanimivih in zabavnoukovitih spisov. Vvodna, najobširnejša povest je »Vas Kôta«, katero je spisal Žaljski. Čital sem jo z veseljem in pozorno, saj kaže pisatelj, da pozna do cela srce in dušo našega kmeta. Slog je lehak, pripovedovanje zanimivo, dialog naraven in gibčen. Vsekakor je g. Žaljski vrlo usposobljen za pripovednika Mohorjeve družbe. Naj se je oklene ter ji poda še kaj boljšega!

Kakor pa se izražam na to stran pohvalno o tej povesti, ki bo brez dvoma narodu prav ugajala, tako mu moram prerokati dvoje. Prvič je povest pravzaprav le jako spretno v beletristično obliko zavita zbirka — narodnogospodarskih člankov, kakršne prinašajo »Novice« in »Kmetovalec«. Dočim se je potezal pisatelj v svoji obširnejši povesti »Na krivih potih« za — Kneippove uke ter pobijal — socializem, se navdušuje v tej povesti za hranilnice, zavarovalnice in za novejšje iznajdbe v prid poljedelstva i. t. d. Drugič kvari povest — recimo — nje prozornost. Naj pojasnim to svojo misel z zgledom! Včasih se mi pripeti, da poslušam v gledališču n. pr. dramo, v kateri že po zvršitvi prvega ali vsaj drugega dejanja vse natanko vem, kakšno bo zavozlanje, kakšno razvozlanje, in kakšen bo zvršetek drame. Poslej me torej ne zanima več vsebina igre, nego le pisateljeva tehnika in umetnost igralcev. Za stvar samo pa sem brezbrizen. Tako je tudi pri tej povesti. Jedva sem dočital deseto stran, sem že vedel natanko, da se oba parčka koncem koncev navzlic vsem navideznim zaprekam izvestno najdeta pri — poroki. Takisto sem radi prigovarjanja idealno slikanega kmeta Mravlje, naj se lahkomiselni Veseljak in skopi Grabež (sama: nomina omina!) zavarujeta zoper točo in požar, z gotovostjo slutil, da dospemo še do viharja s točo in do požara. In nisem se varal! — Prigovarjal bi pa tudi temu, da je podal g. pisatelj v svojih treh kmetih le tri tipe, ne pa značaje v. Tako delajo pisatelji »delavci«, ne pa umetniki, katerim je poleg lepote norma resnica, življenje. Povest g. Ž. je torej napisana »ad usum delphini« — t. j. v pouk kmetom — ni pa resničen umotvor. — Izrazi: dopadati, k srcu jemati, storiti si iz česa kaj, podati se, kapa i. t. d. so pač nepotrebne tujke, in imamo za-nje lepših svojih.

Kodrovo povestico »Zaklad« kazi, zlasti — neverjetnost. Takih kmetov, takega nedvignjenega zaklada in takih inženirjev nima realni svet. Pisatelj sploh meni, da podaje čitateljem kmetiško snov, kmetiške značaje, če postavi svojo povest v — vas; toda za pristno slikanje naših kmetov treba poleg slovenskih vraž in slovenskih kletvic še — nekaj bistvenega: